

Jutlus Nõos P, 24.12.19 kell 16.00, jõuluõhtu

Lektsioonid: 1Ms 3:15, 1Ms 12:2, 1Ms 26:4, 1Ms 49:8,10, 5Ms 18:18,19, Ps 89:4,5, Mi 5:1, MI 3:1, Lk 2:1–7, Lk 2:8–14, Lk 2:15–20, Tt 2:11–14

Jutlus: Jr 23:5–6

Laulud: 16 (1–3); 38 (1–2); 12 (1–4); 32B (1–3); 22 (1–4); 23 (1–3); 18A (1–2, 6); 34 (5); 37B (1–2); 29 (1–3)

Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma lasen tõusta Taavetile ühe õige võsu; tema valitseb kui kuningas ja talitab targasti, tema teeb maal õigust ja õiglust. Tema päevil päästetakse Juuda ja Iisrael elab julgesti; ja see on nimi, millega teda hüütakse: „Issand, meie õigus“.

Selles prohvetitekstis torkab silma (ja võib-olla ka kõrva) üks sõnatüvi, mida korratakse lühikese aja jooksul kolm korda, nimelt „õigus“: öeldakse „õige võsu“, „teeb maal õigust“ ja „Issand, meie õigus“.

Eks ole ju nii, et oma elus otsime me kõik õigust (või ka õiglust, mis on siin tähenduslikult sama sõna). Meie moraal nõuab õiguse jaluleseadmist, meie riigi seadused on õiguse teenistuses. Ja ka meie, eestlaste identiteeti väidetavalt parimal viisil väljendav A. H. Tammsaare romaan „Tõde ja õigus“ otsib oma peategelaste kaudu õigust.

Kuid õigus või õiglus on ju teatavasti suhteline. Meie piiblitekst vihjabki tegelikult sellele. Nimelt on prohvet selles kõnes selgelt vihjanud ühele isikule, kelle nime aluseks on samuti „õigus“ (hb *šedeq*). See on Juuda kuningas Sidkija ehk heebreapäraselt *šid'qijjāh(u)* 'Issand on mu õig(l)us'.

Sidkija oli viimane Juuda riigi kuningas. Tegelikult aga üldse laias mõttes juutide kuningas, sest pärast teda pole juutidel enam siiani poliitilisi kuningaid olnud.

Kuningas Sidkija valitses aastail 597–586 eKr. Ta on läinud ajalukku sellega, et tema ajal hävitas Uus-Babüloonia ehk Paabeli riik Jeruusalemma ja sh Jeruusalemma templi. Tegelikult pandi Sidkija ametisse juba Paabeli kuninga Nebukadnetsari poolt ja ta oli seega Paabeli sõltlane. Siiski mõjutasid tema vürstid ja kõrgemad vaimulikud teda, lootuses Egiptuse abile, vastuhakule Paabeli vastu. Tulemuseks oli, nagu öeldud, Jeruusalemma ja templi hävitamine.

Ja ometi oli selle kuninga nimi tõlkes „Issand on mu õigus“. Võib-olla südames püüdis ta tõepoolest teha seda, mis on õige: kord kokku leppida vaenlastega, siis jälle kuulata oma nõuandjate nõu. Kahjuks osutusid mõlemad otsused Iisraeli käekäigule halvaks.

Selline on tihti rahvajuhtide saatus. Nad peavad kriitilistel hetkedel vastu võtma otsuseid oma parima äratundmise järgi. Nad püüavad teha õigust ja olla õiglased. Kuid mitte kunagi pole need otsused head kõigile. Alati leidub teisitimõtlejaid ja vahel sünnib rahvuslik katastroof, nagu see juhtus 6. sajandil eKr Juuda kuningriigis.

Et asi ei jääks üldsõnaliseks, tooksin näite ühest inimesest, kes on meile kõigile tuntud. See inimene on meie esimene president Konstantin Päts. Ühest küljest pühendas ta oma elu eesti rahva teenimisele. Tänu tema ja ta kolleegide otsustele sündis Eesti riik. Algava aasta 3. jaanuaril tähistame Vabadussõja reaalse lõpu 100. aastapäeva ja just Päts oli selle sõja alguse kriitilistel hetkedel kindel, et kommunistidega läbirääkimisi ei peeta ja tuleb alustada sõda.

Teisest küljest aga tõi tema tegevus 1930. aastail kaasa „vaikiva ajastu“, mida mõned peavad õigeks, teised aga valeks. 1939. aastal otsustas ta alistuda idanaabrite survele ja lubada Eestisse NSVL-i sõjavägi. 1940. aastal aga andis loa moodustada nõukogudemeelne valitsus. Ka neid otsuseid peavad mõned õigeks, mõned aga valeks.

Millise õiguse ajal tegutses president Päts? Küllap oma parema äratundmise ja ka nõuandjate soovitude järgi, nagu ikka. Nüüd aga on inimesi, kes peavad teda suureks autoriteediks, kuid on ka neid, kes leiavad, et isegi ausammast ei tuleks talle rajada.

Selle üldtuntud näitega tahan veelkord kinnitada, et õigus või õiglus on suhteline, sest see sõltub inimestest ja olukordadest. Kas praeguse Eesti valitsuse tegevus on õige või mitte? Kas eesti noorsoo harimine ja kasvatamine meie perekondades ja koolides, nagu see tänapäeval toimub, on õige või mitte? Kas jõuluõhtul kirikusse tulla on õige või mitte? Igahel meist on siin oma vastus.

Ja tegelikult ei eksigi need, kes ütlevad, et igauhel on oma õigus.

Kuid viimselt määrab kellegi õiguse väärtuse siiski see, kas see toob kaasa elu või surma. Ning elu ja surma all mõtlen ma siin mitte ainult bioloogilist elu ja surma, vaid inimese eksisteerimist igaviku seisukohalt. Sest alles igaviku perspektiiv annab meile ju vastuse küsimusele „mis on meie elu mõte?“

Igaviku seisukohalt meie inimlik õigus ei tööta. Ja sellepärast ütleb Jumal prohveti suu läbi Iisraeli rahvale: „Vaata, päevad tulevad, ütleb Issand, mil ma lasen tõusta Taavetile ühe õige võsu.“ Ehk siis sellest Iisraeli ja Juuda kuningate soost, mille tuntum esindaja on Taavet, tõuseb kord üks kuningas, kelle õigus ei sõltu inimestest ega olukordadest ning kes ei tee valesid otsuseid. Keda igauks võib usaldada igavikulistes küsimustes. Kes, nagu ütleb prohvet, „talitab targasti“ ja „teeb maal õigust ja õiglust“. Kelle päevil „päästetakse Juuda ja Iisrael elab julgesti“.

Selline kuningas sündis u 600 aastat pärast neid prohvet Jeremija sõnu, mida lugesime. Tema nimi on Jeesus Naatsaretist. Kuid ta sündis hoopis Petlemma linnas Jeruusalemma lähedal.

Ka Jeesuse elukäik tekitab paljudes küsimuse õigusest ja õiglusest. Kas tal oli õigus kritiseerida juudi religioosset institutsiooni ning väita, et tema lammutab Jeruusalemma templi ja ehitab selle kolme päevaga uuesti üles? Kas tal oli õigus minna Jeruusalemma, kui oli teada, et seal hautakse vandenõu tema surmamiseks? Kas tal oli õigus tunnistada end Jumala Pojaks?

Me ei saaks selles kunagi kindlad olla, kui Jeesus oleks olnud ainult inimene. Sest, nagu öeldud, inimlik õigus ja õiglus sõltub teistest inimestest ja olukordadest.

Kuid Jeesus polnud ainult inimene. Ta oli ka Jumal. Seda kinnitas tema surnuist ülestõusmine Jeruusalemma lähedal asuvast hauast kolmandal päeval pärast tema hukkamist ristil.

Millal siis see inimene Jeesus, kelle sünnipäeva me neil päevil tähistame, Jumalaks sai? Ta sündis küll naisest, neitsi Maarjast, kuid sündis Jumalana. Õigupoolest me muidu tema sünnipäeva siin Nõo kirikus üle 2000 aasta hiljem ei tähistakski. Sest milline inimene vääraks seda, et tulla kümnete, sadade – ja maailma mastaabis miljardite – inimestena kokku, et ühte sünnipäeva tähistada? Sünnipäevalaps peab olema keegi väga eriline isik. Ja seda Jeesus Kristus ka on.

Loen siinkohal hümn Kristusele, mis võtab Jeesuse erilisuse väga ilusti kokku. See hümn on kirjas Fl 2:6–11. Jeesus Kristus, „olles Jumala kuju, ei arvanud osaks olla Jumalaga võrdne, vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja ta leiti välimuselt inimesena. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. Seepärast on Jumal tõstnud ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud talle selle nime, mis on üle iga nime, et Jeesuse nimes nõtkuiks iga põlv nii taevas kui maa peal kui maa all, ja et iga keel tunnistaks: Jeesus Kristus on Issand – Jumala Isa kirkuseks.“

Selleks, et tunnistada Jeesuse Kristuse Issandaks, oleme tänasel jõuluõhtul tulnud siia kirikusse ka meie. Andku Issand meile usku, et jätaksime oma õigusemõistmise alati Jumala hoolde. Sest siis ei eksita meid inimlik piiratus.

Õnnistatud jõulupühi kõigile, armas kogudus!

Aamen.